QORTI KOSTITUZZJONALI

IMĦALLFIN

S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO
ONOR. IMĦALLEF ANTHONY ELLUL

Seduta ta' nhar l-Erbgħa, 25 ta' Ottubru, 2023.

Numru 32

Rikors numru 192/2022/1 FDP

Il-Pulizija (Spettur Sarah Magri)

v.

Joseph Muscat

1. L-Avukat tal-Istat u l-Kummissarju tal-Pulizija appellaw mis-sentenza tal-Qorti Ċivili, Prim'Awla tat-12 ta' Diċembru 2022 li biha ddeċidiet ir-referenza li saret mill-Qorti tal-Appell Kriminali li staqsiet jekk huwiex:

> *"jekk bil-fatt illi fil-proċeduri penali miġjuba kontra l-appellant, huwa ma ġiex mogħti l-jedd illi jitlob illi d-disa' kawżi miġjuba kontra tiegħu jiġu mgħaqqdin flimkien, kif lanqas tagħti is-setgħa lil Qorti li tagħmel dan, b'din il-prerogattiva mogħtija biss lil Prosekuzzjoni, setatx wasslet għal vjolazzjoni tad-dritt tiegħu għal smigħ xieraq minħabba disparita' fl-armi, fejn huwa ser ibati preġudizzju meta ser jiġi kkundannat għal*

piena aktar severa, u dan bi ksur ta' dak dispost fl-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem, u li tagħtih rimedju skont il-liġi."

2. L-Ewwel Qorti wieġbet:

"Ser ikun hemm ksur tal-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja bil-fatt illi, abbażi tal-Artikolu 595 tal-Kodiċi Kriminali (Kap 9), hija prerogattiva esklussiva tal-Prosekuzzjoni li titlob illi d-disgħa kawżi miġjuba kontra Joseph Muscat jiġu mgħaqqdin flimkien, u dan ad esklużjoni jew tal-Qorti 'ex ufficio', jew fuq talba tal-appellant, liema ksur iwassal għall-vjolazzjoni tad-dritt tiegħu għal smigħ xieraq minħabba f'disparita' fl-armi, fejn l-akkużat ser jispiċċa jbagħti preġudizzju u jiġi kkundannat għal piena aktar severa minn dik applikabbli li kieku l-akkużi ġew magħqudin.

Bħala rimedju għal tali ksur, din il-Qorti, bis-setgħat mogħtija lilha mill-Artikolu 46 tal-Kostituzzjoni ta' Malta, tistieden lill-Qorti tal-Appell Kriminali sabiex, 'ex ufficcio', tordna li l-akkużi kollha miġjuba kontra l-akkużat Joseph Muscat, elenkati aktar 'il fuq, jiġu magħqudin flimkien biex jiġu ġġudikati lkoll flimkien bħala reat kontinwat, a tenur tal-Artikolu 18 tal-Kodiċi Kriminali (Kap 9)".

3. Il-fatti tal-każ huma s-segwenti:

i. Il-Pulizija ħarġet disa' taħrikiet kontra Joseph Muscat, kull waħda minnhom li naqas milli jħallas manteniment lil martu u/jew uliedu fl-ammont stipulat fil-kuntratt ta' separazzjoni, il-pubblikazzjoni ta' liema kien awtorizzat mill-Qorti Ċivili, Sezzjoni tal-Familja. Kull waħda mid-disa' akkużi jkopru xahar wieħed matul il-perjodu minn Ottubru 2020 sa Ġunju 2021. It-taħrikiet inħarġu f'Novembru 2020 (għax-xahar ta' Ottubru 2020); fi Frar 2021 (għax-xhur ta' Novembru u

Diċembru 2020 u Jannar 2021); f'Mejju 2021 (għax-xhur ta' Frar u Marzu 2021); f'Lulju 2021 (għax-xhur ta' April, Mejjud u Ġunju 2021). Il-kawżi nstemgħu fl-istess seduta u quddiem l-istess Maġistrat. Il-każijiet jitrattaw dwar il-kontravenzjoni kontemplata fl-Artikolu 338(ż) tal-Kodiċi Kriminali.

ii. Fil-bidu ta' kull waħda mill-kawżi d-difensur ta' Muscat talab li jsir proċess wieħed u tingħata sentenza waħda. Il-Prosekuzzjoni oġġezzjonat peress li qalet li r-rapport iddaħħal individwalment, kif ukoll li l-istess reati kienu għadhom qegħdin jidħlu rapporti tal-istess natura.

iii. Fis-seduta tal-20 ta' Ottubru 2021 quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) Muscat ikkonferma li ma ħallasx il-manteniment. Qal li kellu *grocer* u għalqu għaliex ma kienx sejjer tajjeb. Żied li kien beda jsuq ambulanza bħala *reliever* u kellu problemi b'dahru u waqaf jaħdem bejn Frar u Marzu 2021, u li ma kienx ilu li reġa' beda jaħdem. Fil-21 ta' Ġunju 2021 fetaħ kawża quddiem il-Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja) sabiex jitnaqqas il-manteniment. Minn verifiki li għamlet din il-Qorti jirriżulta li dik il-kawża kienet deċiża fid-19 ta' Ġunju 2023 u l-Qorti ċaħdet it-talba ta' Muscat.

iv. B'sentenza li ngħatat mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) fl-20 ta' Ottubru 2021 f'kull waħda mill-kawżi, Joseph Muscat instab

ħati u kkundannat piena ta' xahar detenzjoni f'kull wieħed mid-disa' każijiet. Fuq talba ta' Muscat il-Qorti ordnat is-sospensjoni tal-eżekuzzjoni tas-sentenzi taħt obbligazzjoni personali fl-ammont ta' €500 għal kull każ.

v. Fit-3 ta' Novembru 2021 Joseph Muscat appella f'kull wieħed mid-disa' każijiet bl-aggravju jkunu dwar il-piena, fosthom minħabba li l-prosekuzzjoni ħarġet disa' taħrikiet separati li skont l-imputat wasslu biex iċaħħduh milli jieħu benefiċċju mill-Art. 18 li jitratta dwar il-piena f'każ ta' reat kontinwat. F'dan ir-rigward argumenta li l-Qorti għandha tieħu dak il-fatt in konsiderazzjoni għall-finijiet ta' piena.

vi. Fis-seduta tat-28 ta' Jannar 2022 id-difensur tal-parte ċivili nfurmat lill-Qorti tal-Appell Kriminali li Muscat ħallas il-manteniment in kwistjoni. Dikjarazzjoni li saret f'kull wieħed mit-tmien appelli l-oħra. F'dik is-seduta d-difensur ta' Muscat talab referenza kostituzzjonali minħabba li allega ksur tal-jedd fundamentali għal smigħ xieraq minħabba *".... in-nuqqas ta' setgħa tal-Qorti tal-Maġistrati milli tgħaqqad diversi akkużi flimkien"* .

vii. Fl-istess seduta saru sottomissjonijiet mid-difensur tal-appellant. Mistoqsi mill-Qorti tal-Appell Kriminali jekk kienx qiegħed jinsisti fir-rigward il-kwistjoni relatata mar-reat kontinwat, wieġeb: *"Yes. Għall-iskop akkademiku Sinjura"*.

Dan minkejja li f'dik is-seduta l-Qorti qalet li f'każijiet bħal dawk li kellha quddiemha tagħti *conditional discharge*, baqa' jinsisti fuq it-talba li għamel.

viii. B'digriet tal-25 ta' Frar 2022 il-Qorti tal-Appell Kriminali tat digriet li jaqra hekk:

> *"Għal dawn il-motivi, wara li rat l-artikolu 46(3) tal-Kostituzzjoni ta' Malta, il-Qorti qed tilqa' t-talba tal-appellant, u tibgħat lill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) sabiex jiġi minnha deċiż il-kweżit "****"jekk bil-fatt illi fil-proċeduri penali miġjuba kontra l-appellant, huwa ma ġiex mogħti <u>l-jedd illi jitlob illi d-disa' kawżi miġjuba kontra tiegħu jiġu mgħaqqdin flimkien, kif lanqas tagħti is-setgħa lil Qorti li tagħmel dan, b'din il-prerogattiva mogħtija biss lil Prosekuzzjoni, setatx wasslet għal vjolazzjoni tad-dritt tiegħu għal smigħ xieraq minħabba disparita' fl-armi</u>, fejn huwa ser ibati preġudizzju meta ser jiġi kkundannat għal piena aktar severa, u dan bi ksur ta' dak dispost fl-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem, u li tagħtih rimedju skont il-liġi."***

4. Il-motivazzjoni tas-sentenza appellata kienet is-segwenti:

> *"25. Jidher, għalhekk, illi l-kweżit propost lil dina l-Qorti hija dwar jekk il-fatt li l-Prosekuzzjoni* ***<u>biss</u>*** *tista' titlob li varji akkużi jitqiesu lkoll flimkien minn ġudikant u mhux b'mod individwali, minnha nnifisha hija poter li, riżultat tagħha, l-akkużat, fil-każ odjern Joseph Muscat, ser jiġi lilu leż id-dritt għal smigħ xieraq, għax ser jiġi kkundannat għall-piena aktar severa minn dik li jista' jbagħti kieku jitqiesu kumulattivament.*
>
> ***Kweżit akkademiku jew Dritt leż***
>
> *26. L-abbli Avukat tal-Istat, fl-argumentazzjonijet mqajjma quddiem dina l-Qorti, jisħaq illi r-referenza li saret quddiem dina l-Qorti kienet purament waħda akkademika, u għalhekk qatt ma messha saret.*
>
> *27. Huwa jibbaża tali argumentazzjoni, billi jgħid li huwa fatt ben risaput li, wara deċiżjoni ta' l-Ewwel Qorti fejn persuna jingħata piena karċerarja wara nuqqas ta' ħlas ta' manteniment, ladarba l-*

istess persuna, hekk kif jintavola Appell, jilħaq iħallas il-manteniment dovut, l-Qorti tal-Appell Kriminali, bħala regola ġenerali, tbiddel id-deċiżjoni finali f'piena ta' conditional discharge.

28. *Għaldaqstant, l-Avukat tal-Istat jikkontendi, l-fatt jekk din il-Qorti tqisx li hemm jew le ksur tad-dritt ta' smigħ xieraq ta' Joseph Muscat hija purament waħda akkademika, għax xorta waħda ser jingħata conditional discharge.*

29. *L-abbli difensur ta' Joseph Muscat, mill-banda l-oħra, jikkontendi illi l-argument kollu tal-Avukat tal-Istat huwa purament wieħed ipotetiku, peress illi huwa qiegħed jassumi kif ser tkun id-deċiżjoni aħħarija tal-Qorti tal-Appell u qiegħed jipprevedi, b'ċerta sens ta' ċertezza, l-eżitu finali, meta huwa fatt ben magħruf illi fis-sistema ġuridika Maltija ma teżistix ir-regola tal-preċedent.*

30. *Il-Qorti, kkunsidrat tali argumentazzjoni, ma tistax ħlief ma taqbilx mal-argumentazzjoni mqajjma mill-konsulent legali ta' Muscat. Huwa ċar li l-Avukat tal-Istat qiegħed jibbaża l-argumentazzjoni tiegħu <u>unikament</u> fuq prassi li, fil-present qiegħda topera l-Qorti tal-Appell Kriminali, liema prassi hija waħda li ċertament dina l-Qorti tabbraċċja u tqis ġusta u ekwa fiċ-ċirkostanzi.*

31. *Jidher ċar li tali prassi, adoperata mill-Qorti tal-Appell Kriminali, hija riżultat tar-regolarita' ta' każijiet bħal dawk illi dina l-Qorti qiegħda tikkunsidra illum, fejn akkużat l-ewwel jiġi inondat b'ħafna akkużi redatti b'mod separati u distinti, għalkemm ilkoll ikollhom l-istess ħsieb u egħmil, u wara li tingħata deċiżjoni kontra tiegħu li tmur ferm oltre dak li wieħed jista' jqis bħala raġjonevoli fl-interjieta' tagħha, huwa jirrimedja billi jagħmel il-ħlasijiet kollha minnu dovuti, w il-Qorti tal-Appell Kriminali, bħala Qorti tal-Ġustizzja li trid tara li mhux biss issir il-Ġustizzja iżda li <u>tinħass li tkun saret Ġustizzja wkoll</u>, ittaffi l-impatt tad-deċiżjoni ta' l-Ewwel Qorti, fejn tirriformaha għal ħelsien kundizzjonat.*

32. *Huwa ċar ukoll illi tali prassi, ma hija bl-ebda mod riflessa f'leġislazzjoni apposita, u hija mħollija unikament għall-ġudizzju savju ta' kull ġudikant individwali sabiex japplika, bir-riżultat illi, għalkemm applikata illum il-ġurnata, ma hija bl-ebda mod iggarantita lill-akkużat, bir-riżultat li għalhekk jista' jirrinfaċċja piena ferm aktar severa minn dik li jista' jingħata kieku l-akkużi jiġu deċiżi lkoll flimkien u mhux b'mod individwali.*

33. *Din il-Qorti taqbel bi sħiħ mal-konsiderazzjoni tal-Qorti tal-Appell Kriminali li tali referenza da' parte tal-akkużat Joseph Muscat.*

"la tista' titqies frivola u lanqas vessatorja ... għaliex il-liġi kif inhi applikabbli llum tista' tagħti lok għal dik id-disparita' fl-armi li jilmenta dwarha l-appellat u dan bi preġudizzju għalih."

34. *Għaldaqstant, l-ewwel linja difensjonali ta' l-Avukat tal-Istat, ossija illi tali referenza Kostituzzjonali qatt ma messha saret peress illi hija waħda purament akkademika, ma tistax titqies favorevolment.*

....

Ikkunsidrat

54. *Jirriżulta, mill-fatti kif riflessi fl-atti tal-proċeduri li ġew appellati quddiem il-Qorti tal-Appell Kriminali w li għaliha saret ir-referenza kostituzzjonali, li l-Prosekuzzjoni, quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, għalkemm mitluba sabiex tapplika dik il-prerogattiva mogħtija unikament lill-Prosekuzzjoni fl-Artikolu 595 tal-Kodiċi Kriminali, rrifjutat illi tagħmel dan, taħt il-pretest illi dawna kienu rapporti individwali li saru u li r-reati kienu għadhom fis-seħħ – jiġifieri kien għadu ma tħallasx il-manteniment!*

55. *Jirriżulta wkoll illi, riżultat tal-oġġezzjoni tal-Prosekuzzjoni, l-akkużat, ossija Joseph Muscat, ġie espost għal piena massima karċerarja ta' tlett xhur **għal kull waħda mill-akkużi**, ossija massimu ta' tmintax-il xahar priġunerija, li minnhom huwa attwalment ġie kkundannat disgħa xhur b'kollox.*

56. *Il-Qorti, hawnhekk, ma tistax ma tosservax illi l-aġir tal-prosekuzzjoni, partikolarment għal dawk l-akkużi differenti illi nħarġu fl-istess data, jista jitqies li seta kien wieħed abbużiv u intiż unikament sabiex tirreka l-akbar dannu possibbli lejn l-akkużat, liema aġir ċertament ma jistax isib konfort minn dina l-Qorti.*

57. *Il-Qorti tifhem u tapprezza li l-prosekuzzjoni qiegħda hemm sabiex tmexxi bil-ħeffa proċeduri li l-vittma ċertament tkun trid tara konklużi peress illi l-għejxien tagħha proprju jiddependi minnha, iżda ma taqbilx illi biex tagħmel dan, hija għandha tuża l-prerogattiva esklussiva tagħha sabiex tirreka biża' u dannu fuq l-akkkuzat bil-għan illi tottjeni dak illi hija trid – ossija li jinstab ħati.*

58. *Il-Qorti tistqarr li jidher ċar illi l-ħsieb wara l-ogġġezzjoni tal-Prosekuzzjoni huwa ċarament wieħed ta' 'arms twisting' fuq l-akkużat, fejn istitwiet akkużi separati u distinti, għalkemm tal-istess offiża u bl-istess ħsieb, **<u>unikament</u>** sabiex l-akkużat jiġi mhedded li ser jingħata piena ħarxa, biex b'hekk huwa jħallas il-manteniment dovut. Tali ħsieb huwa rifless anke fis-sottomissjonijiet tal-abbli Avukat tal-Istat, fejn jisħaq li ma hemm ebda vjolazzjoni għax teżisti l-prassi adoperata mill-Qorti tal-Appell Kriminali, la darba l-akkużat iħallas il-manteniment, huwa li s-sentenza tiġi riformata f'waħda ta' 'conditional discharge' – il-Qorti hawnhekk tosserva li l-Qrati jadoperaw tali prassi unikament*

in vista tal-abbuż ripetut li jsir da' parte tal-prosekuzzjoni ta' kawzi b'akkużi simili u identiċi fejn joġġezzjonaw li jingħaqdu flimkien w il-Qrati huma kostretti jippruvaw jirrimedjaw billi jtaffu l-pieni.

59. *Il-Qorti, allura, tifhem illi l-Prosekuzzjoni qiegħda xjentement u b'intenzjoni ċara, tabbuża mill-prerogattiva esklussiva tagħha li tgħaqqad reati flimkien f'akkuża waħda,* ***liema abbuż ċertament ma kienx ikun hemm li kieku l-prerogattiva pprovduta fl-Artikolu 595 tal-Kodiċi Kriminali ma tkunx waħda applikabbli biss fuq talba tal-Avukat Ġenerali jew Pulizija, iżda tkun waħda applikabbli anke mill-Qorti stess, 'ex officio', jekk hija jidhrilha opportun.***

60. *Ma għandu jkun hemm ebda dubju illi l-Qrati huma Qrati tal-Ġustizzja, fejn għandu jiġi assikurat illi mhux biss il-Ġustizzja trid issir iżda trid tidher u tinħass li ssir – għalhekk, il-Qorti ma tistax ma tistaqsix, x'tip ta' ġustizzja l-Prosekuzzjoni qiegħda tittenta tottjeni bil-eżerċizzju tal-prerogattiva esklussiva tagħha, meta toġġezzjona li reati identiċi u bl-istess ħsieb iżda kommessi fi ġranet differenti, jiġu deċiżi separatament? Qiegħda tipprova tara li ġustizzja ssir, jew qiegħda tipprova tara kif ser iġġiegħel lill-akkużat iħallas il-manteniment lill-vittma, akkost ta' kollox, anke li jispiċċa fil-ħabs għall-perjodu ferm itwal minn dak preskritt li kieku l-akkużi inġiebu kollha f'daqqa u b'hekk tiġi kkawzata ingustizzja fil-konfront tiegħu?*

61. *Huwa ċar li, l-Artikolu 595, kif redatt, w il-poter esklussiv mogħti lill-Avukat Ġenerali w il-Pulizija, sabiex jiddeċiedi hu* ***BISS*** *jekk akkużi "jiġu magħqudin biex jiġu ġġudikati flimkien" jew le, hija ċirkostanzi li, minnha nnifisha, twassal għall-vjolazzjoni ta' dritt għal smigħ xieraq, da parte ta' Joseph Muscat, peress illi l-Qorti li qiegħda tiġġudikaħ, qieghda tigi prekluża illi, 'ex officio', tagħti lill-akkużat dak il-benefiċċju li huwa għandu dritt jippretendi, ex lege, abbażi tal-Artikolu 18 tal-Kodiċi Kriminali, u għalhekk hija prekluża milli tapplika r-regoli ta' reat kontinwat meta huwa, ictu oculi, ovvja li l-akkużi lkoll kemm huma jikkonsistu f'reat kontinwat – kif jista' qatt jitqies li qed jingħata smigħ xieraq meta l-Qorti qiegħda tiġi mxekkla tipprovdi l-ġustizzja mistħoqqa minħabba impediment impost fuqha mill-Prosekutur!*

62. *Il-Qorti ma tistax ma tosservax illi tali sitwazzjoni tista' tiġi faċilment rimedjata billi, fl-Artikolu 595 tal-Kodiċi Kriminali, li llum jgħid:*

> *... jekk żewġ atti ta' akkuża jew iżjed jiġu ppreżentati fl-istess żmien jew fi żminijiet diversi, il-qorti tista', fuq talba tal-Avukat Ġenerali, tordna li huma jiġu magħqudin biex jiġu ġġudikati flimkien".*

tiġi miżjuda l-possibbilta' lil-Qorti li ***ex officio*** *tordna li jiġu magħqudin l-atti ta' akkużi, b'żieda mal-possibbilta li tali rikjesta ssir da' parte tal-Prosekuzzjoni.*

63. *Emenda f'tali sens ċertament twaqqaf l-abbuż li jista' jsir da' parte tal-Prosekuzzjoni, bħalma ġara fil-każ odjern, fejn oġġezzjonat li akkużi differenti jiġu magħqudin flimkien unikament sabiex l-akkużat, Joseph Muscat, jingħata piena aktar ħarxa a benefiċċju tal-vittma, biex dina titħallas dak lilha dovut, filwaqt illi tassikura li l-akkużat ikun f'posizzjoni li jingħata smigħ xieraq fejn jingħata deċiżjoni minn Qorti illi hija libera mix-xkiel li tqiegħed fuqha il-Prosekuzzjoni fl-għoti ta' sentenza ġusta u ekwa, li wara kollox huwa d-dmir tal-Qrati tagħna illi jagħtu.*

64. *Din il-Qorti tirripeti dak illi qalet qabel – il-Qrati għandhom ikunu Qrati tal-Ġustizzja, fejn mhux biss għandha ssir il-Ġustizzja, iżda trid tidher u tinħass li qed issir, iżda bil-prerogattiva esklussiva tal-Prosekuzzjoni u l-użu arbitrarju tagħha a benefiċċju tal-vittma, ġustizzja ma hijiex qiegħda ssir, peress illi ma huwiex qiegħed jintlaħaq il-bilanċ rikjest bejn id-drittijiet tal-vittma li tottjeni ġudikat favorevoli w id-drittijiet tal-akkużat illi jibbenefika minn vantaġġi legali li huma dritt tiegħu."*

5. Fl-20 ta' Diċembru 2022, l-Avukat tal-Istat u l-Kummissarju tal-Pulizija appellaw mis-sentenza u lmentaw li l-Ewwel Qorti żbaljat għaliex:

i. Id-domanda li kellha quddiemha kienet biss eżerċizzju akkademiku;

ii. Ikkonkludiet li hemm disparità tal-armi bejn il-prosekuzzjoni u l-akkużat;

iii. Iddeċidiet *ultra petita* meta qalet li l-aġir tal-prosekuzzjoni kien abbużiv;

iv. Aġixxiet ta' leġislatur meta pproponiet emenda fil-liġi;

v. Ipprovdiet rimedju li m'huwiex kongruwu għall-Qorti munita b'poteri kostituzzjonali.

6. Fis-17 ta' Jannar 2023 Joseph Muscat wieġeb u ta r-raġunijiet għalfejn l-appell għandu jiġi miċħud.

Konsiderazzjoni.

7. Il-Qorti hi tal-fehma li f'dan il-każ partikolari ma kienx hemm bżonn li ssir ordni ta' referenza. Proċeduri ġudizzjarji, huma x'inhuma, m'għandhomx isiru biss għal skop akkademiku. Għalkemm fit-tweġiba l-appellat argumenta li r-raġunament tal-Avukat tal-Istat hu biss ipotetiku għaliex qiegħed jipprevedi x'ser jiġri, m'għandux raġun. Kien l-avukat tiegħu stess li waqt is-sottomissjonijiet mistoqsi mill-Qorti tal-Appell Kriminali dwar jekk huwiex jinsisti fuq il-kwistjoni dwar ir-reat kontinwat, wieġeb *"Yes. Għall-iskop akkademiku Sinjura"*.[1] Mart l-akkużat għamlet rapporti mal-pulizija għaliex ma kienx qiegħed iħallas il-manteniment. Wara li l-Qorti tal-Appell Kriminali kienet infurmata li l-manteniment kien tħallas, għamlitha ċara lid-difensur ta' Muscat li f'ċirkostanzi simili l-piena tkun ta' *conditional discharge*. Għalhekk ma kien hemm l-ebda ħtieġa li d-difensur tal-akkużat jibqa' jinsisti fuq it-talba tiegħu ġialadarba l-akkużat ma kien għad fadallu l-ebda interess, u l-eżerċizzju serva biss sabiex iżid l-ispejjeż għalih, jiżdied ix-xogħol bla bżonn u jinħlew kważi sentejn.

[1] Ara traskrizzjoni ta' dak li ntqal waqt is-seduta tal-25 ta' Frar 2022.

8. Il-Qorti tosserva wkoll li m'hemm l-ebda deċiżjoni li r-reati li biha Muscat kien ġie akkużat, huma reat kontinwat skont it-tifsira mogħtija fl-Art. 18 tal-Kodiċi Kriminali.[2] Ċertament, m'huwiex il-kompitu ta' din il-Qorti biex tiddetermina jekk l-infrazzjonijiet li tagħhom Muscat instab ħati, kellhomx jiġu trattati bħala reat kontinwat. Dik hi materja li taqa' fil-kompetenza tal-qorti li ordnat ir-referenza. Dan minkejja li ladarba l-Qorti tal-Appell Kriminali fid-digriet tal-25 ta' Frar 2022 ordnat ir-referenza, tagħti x'tifhem li hekk qiegħda tikkunsidra r-reati li bihom kien akkużat l-appellat. Madankollu, kien ikun iktar floku li l-Qorti tal-Appell Kriminali tagħti deċiżjoni dwar jekk l-atti kinux reat kontinwat.

9. Rilevanti wkoll li fit-tieni aggravju tar-rikors tal-appell li ppreżenta fil-Qorti tal-Appell Kriminali, Muscat stess għamel referenza għall-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali fejn f'kawżi separati li l-Qorti qieset li kellhom jiġu trattati bħala reat kontinwat, dik il-Qorti kkonfermat li tista' timmodera l-piena biex tieħu in konsiderazzjoni ta' dak il-fatt. Hu veru li fl-ordinament ġuridiku Malti m'hemmx ir-regola tal-preċedent. Però dik il-ġurisprudenza fiha nnifisha tagħti direzzjoni ċara u fl-istess ħin loġika dwar x'jista' jsir. Meta tiġi għal piena m'hemm xejn x'iżomm lill-qorti milli tqishom bħala reat wieħed u *"timmodera u tadegwa l-piena għaċ-ċirkostanzi"* (<u>il-Pulizija v. Joseph Cini</u> (Qorti tal-Appell Kriminali tal-5 ta'

[2] *"Meta d-diversi atti magħmulin mill-ħati, ukoll jekk fiż-żminijiet differenti, ikunu jiksru l-istess dispożizzjoni tal-liġi, u jkunu ġew magħmula b'riżoluzzjoni waħda, dawn l-atti jitqiesu bħala reat wieħed, imsejjaħ reat kontinwat, iżda l-piena tista'tiżdied minn grad sa żewġ gradi".*

Lulju 1996),[3] u dan minkejja li għandha tingħata sentenza għal kull każ. Dan iktar u iktar jista' jsir meta l-appelli qegħdin jinstemgħu quddiem l-istess ġudikant, u l-Qorti tal-Appell Kriminali diġà ddikjarat bil-miftuħ x'kien ser isir.

10. Inoltre, hu fatt magħruf li fejn si tratta tal-jedd fundamentali għal smigħ xieraq, trid tistħarreġ dak li ġara fil-kors tal-proċeduri fit-totalita' tagħhom ladarba jintemmu u mhux toqgħod fuq xi episodju wieħed. Dak li fil-ġurisprudenza tal-QEDB jirreferu għaliha bħala *"the overall assessment of the proceedings as a whole"*. S'issa l-appelli għadhom pendenti.

11. Punt ieħor rilevanti hu li l-Ewwel Qorti sabet ksur tal-jedd fundamentali garantit bl-Artikoli 39 tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea, minħabba li skont l-Artikolu 595 tal-Kodiċi Kriminali *".... hija prerogattiva esklussiva tal-Prosekuzzjoni li titlob illi d-disgħa kawżi miġjuba kontra Joseph Muscat jiġu mgħaqqdin flimkien, u dan ad esklużjoni tal-Qorti ex officio..."*. Però l-Artikolu 595 tal-Kodiċi Kriminali japplika biss għall-proċeduri quddiem il-Qorti Kriminali fejn ikun inħareġ att ta' akkuża mill-Avukat Ġenerali. Il-kawżi li kellu Muscat kienu

[3] Ara wkoll Il-Pulizija v. Joseph Galea tat-3 ta' Novembru 1995; Il-Pulizija v. Godfrey Ellul tat-18 ta' Mejju 2011; u il-Pulizija v. Emanuel Infurna tal-31 ta' Lulju 2013; Il-Pulizija v. Andrew Calleja tat-2 ta' Diċembru 2005. Sentenzi li ngħataw kollha mill-Qorti tal-Appell Kriminali.

quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali u ma nħareġ l-ebda att ta' akkuża kontrih.

12. Hu veru li hi fid-diskrezzjoni tal-pulizija jekk toħroġx taħrika waħda jew iktar. Dan m'huwiex jagħti xi vantaġġ lill-prosekuzzjoni fil-kors tas-smigħ tal-kawża kriminali. Wieħed irid japprezza li l-każijiet ta' Muscat jitrattaw dwar nuqqas ta' ħlas ta' manteniment għat-tfal. Min ikollu l-kura u kustodja tat-tfal ikun qiegħed jistenna l-aħħar tax-xahar għall-ħlas biex jipprovdi għall-bżonnijiet ta' kuljum ta' wliedu. Dan apparti li hemm ukoll il-konsiderazzjoni li iktar ma jitħalla żmien jgħaddi jikber il-perikolu tal-preskrizzjoni. Tkun qiegħda tonqos bil-kbir il-pulizija li qabel toħroġ it-taħrika toqgħod tistenna li jakkumulaw arretrati ta' manteniment għal numru ta' xhur. F'dan il-każ l-arretrati kienu jmorru lura għal Ottubru 2020 u d-disa' kawżi nstemgħu fis-seduta tal-20 ta' Ottubru 2021, u kien biss fl-istadju tal-appell li l-akkużat ħallas. Dan ovvjament bi preġudizzju għall-parte civili meta ż-żmien hu kruċjali għaliha u għal uliedha.

13. Jista' jkun li f'każijiet simili l-għan tal-prosekuzzjoni li toħroġ taħrikiet separati hi biex tiżdied il-pressjoni fuq l-imputat biex iħallas il-manteniment qabel jidher il-qorti. Taħrika li hi biss ordni sabiex l-imputat jidher quddiem il-Qorti (Artikolu 360 tal-Kodiċi Kriminali). F'dan il-każ inħarġu tliet taħrikiet separati fl-istess ġurnata fi Frar 2021 għax-xhur ta' Novembru 2021 sa Jannar 2021 u tlieta oħra fit-22 ta' Lulju 2021 għax-

xhur ta' April sa Ġunju 2021. L-Art. 338(ż) tal-Kodiċi Kriminali fih innifsu jservi bħala pressjoni fuq l-imputat sabiex iħallas. Fil-fatt l-imputat ħallas l-arretrati tal-manteniment waqt li kienu għadhom pendenti l-proċeduri. Imbagħad hawn tidħol id-diskrezzjoni tal-qrati meta jiġu għall-piena fejn ikun irriżultalhom li hemm l-elementi ta' reat kontinwat. Eżerċizzju li faċilment seta' jsir ġialadarba l-kawżi nstemgħu quddiem l-istess Qorti u fl-istess ġurnata.

14. Magħmula dawn il-konsiderazzjonijiet ma jistax jingħad li seħħ jew x'aktarx ser iseħħ ksur tal-jedd fundamentali ta' Joseph Muscat għal smigħ xieraq.

<u>Decide</u>

Għal dawn il-motivi sa fejn kompatibbli ma' dak li ngħad hawn fuq, tilqa' l-appell tal-Avukat Ġenerali u tħassar is-sentenza appellata. Fir-rigward tad-domanda li għamlet il-Qorti tal-Appell Kriminali fid-digriet tal-25 ta' Frar 2022, twieġeb li ma jirriżultax li fil-konfront ta' Joseph Muscat seħħ jew x'aktarx ser iseħħ ksur tal-jedd fundamentali għal smigħ xieraq kif garantit bl-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea jekk jitkompla s-smigħ u tingħata sentenza fl-appelli li dwarhom saret l-ordni ta' referenza mill-Qorti tal-Appell Kriminali. Spejjeż taż-żewġ istanzi huma kollha a karigu ta' Joseph Muscat.

Tordna lir-Reġistratur sabiex jibgħat l-atti lura quddiem il-Qorti tal-Appell Kriminali sabiex tissokta bis-smigħ tal-appell.

Mark Chetcuti Prim Imħallef	Giannino Caruana Demajo Imħallef	Anthony Ellul Imħallef

Deputat Reġistratur
gr